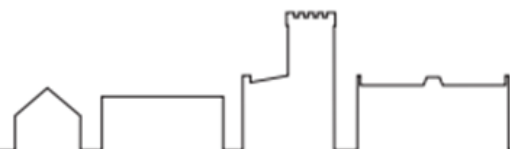

Verksamhetsplan 2026

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Innehållsförteckning

INLEDNING	1
NÄMNDENS ANSVAR	1
UTVECKLINGSSOMRÅDEN	2
MÅL	5
HÖG KVALITET	6
STOR VALFRIHET	7
HÖG ATTRAKTIVITET	7
HÖG EFFEKTIVITET	8
HÅLLBAR UTVECKLING	8
BUDGET	10
VERKSAMHETENS DRIFTKOSTNADER	10
INVESTERINGAR	12
RISKER	12
BILAGA	18
HUR INDIKATORER BEDÖMS	18
VERKSAMHET	21

Inledning

Avsnittet redogör övergripande för verksamhetsplanens mål och budget för kommande verksamhetsår.

I verksamhetsplanen beskrivs inriktning och aktiviteter övergripande för miljö- och stadsbyggnadsnämndens verksamhet enligt budget 2026–2028. Budgetmålen avser områden där nämnden önskar en flyttning eller där området är särskilt viktigt för verksamheten. Målen följs upp genom ett antal nyckeltal samt aktiviteter som beskrivs i text.

Det långsiktiga målet om att digitalisera äldre analoga detaljplaner kommer att fortsätta med befintliga resurser utifrån den pilotstudie över digitalisering av olika typer av planer som gjordes under 2025. Eftersom befintliga resurser ska användas när tid medges sett till annat arbete kommer takten på digitaliseringsarbetet att vara relativt låg.

Nämndens nya mål med att arbeta med verktyget grönytefaktor (GYF) i nya detaljplaner verkställs i större planer där det är relevant. Syftet är att skapa attraktiva och mer hållbara miljöer.

En rad aktiviteter i nämndens verksamhetsplan är motiverade utifrån ny plan- och bygglag från 1 december 2025. Delegationsordningen måste uppdateras, e-tjänster omformas, information på hemsidor uppdateras liksom alla mallar och interna rutiner, informationsinsatser utföras med mera. Vissa delar är omfattande och behöves läggas upp som projektarbeten som till exempelvis översynen av plan- och byggtaxan.

Det nya verksamhetssystemet Nova inom bygg, kart-och mät och staben, ger möjligheter att arbeta effektivare och att på sikt att kunna automatisera enklare ärendetyper. Under året ska lämpliga processer utredas.

Verksamhetsplanen anger också planerade åtgärder för angelägna områden som till exempel fortsatt arbete med beredskapsfrågor, till exempel övningar i beredskaps- och störningssituationer och inom området ”förhindra välfärdsbrottslighet”.

Utöver denna verksamhetsplan, nämndens tillsynsplan inom miljöbalksområdet, nämndens kontrollplan inom livsmedelsområdet och den ordinarie grundverksamheten görs insatser enligt kommunens styrdokument och handlingsplaner som exempelvis avfallsplanen, miljö- och klimatprogrammet, vattenplanen, dagvattenplanen och klimatanpassningsplanen.

Nämndens ansvar

Avsnittet redogör övergripande för nämndens ansvar och verksamhet.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden fullgör, i den mån uppgifterna inte åligger kommunstyrelsen, kommunens uppgifter inom plan- och byggnadsväsendet och har insyn och uppsikt över byggnadsverksamheten enligt plan- och bygglagen. Nämnden fullgör även de uppgifter som enligt annan författning ska fullgöras av den kommunala nämnden inom plan- och byggnadsväsendet. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden fullgör även, i den mån uppgifterna inte åligger kommunstyrelsen eller annan nämnd, kommunens uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Det innebär att nämnden svarar för prövning, tillsyn och miljöövervakning enligt miljöbalken, livsmedelslagen och angränsande lagar, förordningar och föreskrifter inklusive de lokala hälsoskyddsföreskrifterna. Nämnden fullgör även de

VERKSAMHETSPLAN

uppgifter som enligt annan författning ska fullgöras av den kommunala nämnden inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden ska:

- på uppdrag av kommunstyrelsen upprätta förslag till detaljplaner som ska antas av kommunfullmäktige,
- ge planbesked när standardförfarande tillämpas i enlighet med plan- och bygglagen,
- ge uppdrag att upprätta förslag till detaljplaner när standardförfarande tillämpas enligt plan- och bygglagen alternativt enkelt planförfarande för planer som påbörjats före 1 januari 2015,
- yttra sig i fastighetsbildningsärenden,
- ansvara för kommunens kart- och mättningsverksamhet,
- svara för prövning av ansökningar om tillstånd eller dispens för skyltning enligt lagen med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning,
- handlägga namn- och adressärenden,
- hantera ärenden enligt 10 och 11 §§ lagen om lägenhetsregister,
- fullgöra de uppgifter som, inom nämndens ansvarsområde, åligger kommunen enligt smittskyddslagstiftningen,
- lägga fram förslag till stadgar, taxe- och avgiftsbestämmelser samt i övrigt utarbeta förslag som är påkallade inom nämndens ansvarsområde.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden ska utöva tillsyn enligt:

- miljöbalken,
- plan- och bygglagen och annan lagstiftning inom plan- och byggväsendet,
- tobakslagen i de delar tillsynen inte åligger socialnämnden,
- strålskyddslagen vad gäller solarier,
- lagen om sprängämnesprekursorer,
- lagen om animaliska biprodukter,
- miljöbalken över naturreservat som inrättats av kommunen.
- Miljö- och stadsbyggnadskontoret arbetar på uppdrag av miljö- och stadsbyggnadsnämnden och gällande detaljplaner delvis på kommunstyrelsens uppdrag. Kontoret består av fem avdelningar: miljö, plan, bygglov, kart- och mät samt en stab.

Utvecklingsområden

Avsnittet redogör nämndens utvecklingsområden och beskriver de förändringar som krävs utifrån lagändringar, politiska ambitioner, medborgarnas förväntningar och verksamhetens förutsättningar.

Välfärdsbrottslighet

Enligt kommunens riktlinje ska ”alla nämnder i Danderyds kommun ha verksamhetsanpassade arbetssätt och metoder som avvärjer alla former av välfärdsbrottslighet”. Kommunen ska vidare bidra till att förebygga, förhindra och minimera brottlighet på den offentliga arenan.

VERKSAMHETSPLAN

Definitionen av välfärdsbrottslighet är: ”när en aktör, företag, förening eller privatperson otillbörligen utnyttjar kommuners och regioners välfärdssystem för egen vinning”.

Miljö- och stadsbyggnadskontoret gör fortsatt riskbedömningen att nämndens verksamhet främst riskerar möta brottslighet i form av otillbörlig påverkan på myndighetsutövningen och/eller genom risker med otillåtna eller otillbörliga bisysslor där myndighetsutövningen kan påverkas. Försök till ekonomiskt bedrägeri genom ”bluffakturor” eller oseriösa anbud vid upphandling är också en sannolik risk men nämndens verksamhet innebär förhållandevis små inköp/upphandlingar och får ses som en risk med måttliga konsekvenser.

Under 2025 har seminarium hållits för att höja medvetenheten hos alla medarbetare om risker för brott kan sådana både upptäckas och förhindras genom rutiner. Rutiner har också introducerats för att möta nya bestämmelser om att kommunen ska bistå brottsbekämpande myndigheter med uppgifter och upplysningar. Det ska ske på myndigheternas begäran men också initierat från kontoret om misstänkt brottslighet upptäcks genom t ex tillsyn. Uppföljning av rutinerna behöver ske under 2026.

Nämnden kommer även under 2026 ha kontroll av bisysslor som ett särskilt kontrollmoment i internkontrollplanen och ett nytt kontrollmoment 2026 är att kontrollera giltighet av certifieringar av firmor som lämnar intyg i olika processer, till exempel hissintyg och obligatoriska ventilationskontroller (OVK).

Beredskapsarbete

Enligt tidigare risk- och sårbarhetsanalys har miljö- och stadsbyggnadskontoret konstaterat att av nämndens uppgifter är miljö-, hälsoskydds- och livsmedelskontrollen områden som främst har en så kallad samhällsviktig funktion i en kris- eller krigssituation. Även uppgiften med att upprätthålla kartfunktioner kan vara en prioriterad uppgift för nämnden. Dessa områden/uppgifter måste därför prioriteras i en sådan situation. Övriga områden kan i olika grad prioriteras ned och personal kan utgöra resurser för andra förekommande prioriterade uppgifter i kommunen. All personal är krigsplacerad hos Danderyds kommun som arbetsgivare. En lokal krisledningsövning för MSBK planeras under 2026.

Under 2025 har kontoret fokuserat på kontinuitetsplanering för hela verksamheten och beredskapsplaner inom livsmedelskontrollen och miljö- och hälsoskyddstillsynen som är prioriterade områden för nämnden. Kontinuitetsplanering handlar om att upprätthålla den ordinarie verksamheten så långt det är möjligt under störningar och avgränsade kriser. Under 2026 kommer uppföljning av kontinuitetsplaneringen ske.

Digitalisering

Under hösten 2025 har verksamhetssystemet Nova införts för de som arbetar i bygglovsprocessen och med kart- och mätfunktionerna. Systemet ska ge er en mer effektiv handläggning och möjliggöra automatisering av vissa typer av ärenden.

Under 2026 planeras därför utredning och införande av automatisering och nya e-tjänster inom möjliga områden och i den omfattning som budgeten medger. En möjlig process för automatisering är handläggning av anmälan om eldstad.

Arbetet med att digitalisera detaljplaner kommer att fortsätta med befintliga interna personresurser från plan-, kart- och mät och bygglovsavdelningen. Arbetet anpassas efter pilotstudiens erfarenheter.

VERKSAMHETSPLAN

En utvärdering av pilotprojektet har visat att det uppsatta målet med 50 digitaliserade detaljplaner per år är högt ställt och behöver revideras. En annan lärdom från pilotprojektet är att utgångsmaterialet skiftar stort i kvalitet vilket gör att inventering och justering av materialet kräver mer tid.

Inom miljö- och hälsoskyddstillsynen kommer en ny e-tjänst för köldmediarapporter att utredas. Därtill planeras att befintlig e-tjänst för bergvärme uppdateras vad gäller köldmediatyper. Utöver det pågår kommunövergripande digitaliseringsarbete för ökad implementering av enklare e-tjänster. Det senare arbetet innebär ingen extern kostnad.

Leverantören Sokigo erbjuder programvaran Atom för att automatisera handlägningsprocessen i miljöärenden. Även om dessa funktioner är användbara bedöms att miljöavdelningen inte har tillräckligt många ärenden för att under kommande år investera i en sådan programvara.

Behov finns fortsatt av ett systemstöd som hjälper kontoret att hålla struktur och sammanställa synpunkter och yttranden i medborgardialoger och formella samråd. Behovet kommer inte att kunna prioriteras under 2026.

Bevarande av kulturmiljöer

Projektet med att ta fram ett uppdaterat digitalt kulturmiljöprogram/kulturmiljöhandbok avslutades 2024 och materialet används nu som kunskapsunderlag. Redaktionella revideringar kan komma att göras tidigast i slutet av 2026. Ytterligare kommunikationsinsatser kan behöva göras för att tydliggöra kulturmiljöfrågorna i förhållande till den nya plan- och bygglagen med lagändringar.

Förtydliga stadsbyggnadsprocesser

Miljö- och stadsbyggnadskontoret ska fortsätta att bidra i det pågående arbetet med att utveckla stadsbyggnadsprocessen tillsammans med samhällsutvecklingsförvaltningen. Stadsbyggnadsprocessen kräver en god samverkan och tydliga rutiner mellan avdelningar och förvaltningar.

Revidering av plan-, bygglov samt kart- och mättaxa

Revideringar behöver göras av taxan enligt plan- och bygglagen inte minst för att vara anpassad till nya plan och bygglagen (PBL) från 1 december 2025. Arbetet bör omfatta en utvärdering av möjliga taxemodeller och hur dessa slår mot medborgare, företag och på nämndens ekonomi, innan förändringar föreslås. Jämförelser ska göras mot andra kommuner och framräkning göras av relevanta timtaxor. Målsättningen är att ny taxa ska kunna antas av kommunfullmäktige senast i slutet av 2026 men gärna tidigare. Sammantaget är översynen av PBL-taxan ett större projektarbete under 2026.

Rutiner enligt ny Socialtjänstlag

Nämndens verksamheter ska tillsammans med socialförvaltningen och övriga verksamheter i kommunen delta i utvecklingsarbete för omställning till socialtjänstlagen med förebyggande fokus som trädde i kraft 1 juli 2025. I och med den nya lagen ska socialtjänsten bli mer förebyggande, kunskapsbaserad, jämställd och lätt tillgänglig genom att nå invånare tidigt, innan problemen växt sig stora. Detta arbete blir hela kommunens ansvar eftersom många insatser som ligger inom andra nämnders ansvar spelar stor roll för socialnämndens möjligheter att lyckas i sitt uppdrag. Syftet med det kommunövergripande arbetet är att

VERKSAMHETSPLAN

kommunen ska samverka i dessa frågor och arbeta mot samma mål. Arbetet kommer att samordnas med inriktningen på barn och ungas välmående som beslutats om i kommunens budget och verksamhetsplan med start år 2026. Under våren 2026 kommer en förstudie genomföras och därefter ska en tid- och aktivitetsplan tas fram för det fortsatta arbetet. Arbetet leds övergripande av projektledare på socialförvaltningen.

Kvalitetssäkring och övrigt

Det systematiska förbättringsarbetet ska fortsätta bland annat genom tavelmöten (metod med korta regelbundna möten där förbättringar diskuteras och åtgärder bestäms). Uppdateringar görs av rutiner och processer, uppgraderingar ska ske av verksamhetssystem och befintliga e-tjänster. Den externa hemsidan ska uppdateras löpande bland annat utifrån ny lagstiftning och omvärldsbevakning.

Arbetet med att processbeskriva de delar i Blåljuskollen som hanteras av miljö- och stadsbyggnadskontoret, är påbörjat och förväntas avslutas under 2026.

Blåljuskollen är ett stöd för att samla in, dokumentera och uppdatera geodata med den kvalitet som blåljusaktörerna behöver. Projektet Blåljuskollen är ett samarbetsprojekt mellan miljö- och stadsbyggnadskontoret och samhällsutvecklingsförvaltningen (SUF). Miljö- och stadsbyggnadskontoret kommer att ha en stödjande funktion i detta samarbete.

Informationssäkerhets- och dataskyddsarbetet fortgår under året under ledning av kommunledningskontoret.

Allmänt om kontrollen och tillsynen enligt livsmedelslagstiftningen och miljöbalken

Alla tillsynsinsatser inom miljö-, hälsoskydds- och livsmedelsområdet beskrivs i separata dokument: Behovsutredning för 2026–2028, Tillsynsplan 2026 och Kontrollplan 2026-2028, som viktiga delar av verksamhetsplaneringen. Planeringen är styrd enligt lagstiftning. Andra insatser i verksamhetsplaneringen är att utföra åtgärder enligt kommunens styrdokument och handlingsplaner. Exempel på sådana är avfallsplanen, miljö- och klimatprogrammet, klimatanpassningsplanen, vattenplanen och vattentjänstplanen.

Mål

Avsnittet redogör för de mål som beslutats i kommunens budget och som är aktuella för nämnden. Kopplat till varje mål finns en beskrivning av målet och vad som ska uppnås under verksamhetsåret. För varje mål finns också mått i form av indikatorer eller aktiviteter som ska visa på måluppfyllelse. Målen är fördelade under strategiområdet målet är kopplat till.

Hög kvalitet

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden erbjuder en god service och har en hög tillgänglighet för kommunens invånare.

Värdet i kolumn ”Utgångsläge” är utfallet enligt delårsrapportering 2025.

Indikator	Utgångsläge	Mål
Bygg. Andelen beslut om anmälan inom 4 veckor (totala ärenden, nämnd och delegationsbeslut från att ärendet är komplett).	98%	95%
Bygg. Andelen beslut om lov inom 10 veckor (totala ärenden, nämnd och delegationsbeslut från att ärendet är komplett).	98%	95%
Bygg. Minst 70 procent positivt (helt eller delvis) utfall i överinstanser.	71%	70%
Bygg. Nöjd kundindex (NKI) Bygglov, företag	71	Minst 70
Bygg. Nöjd kundindex (NKI) Bygglov, övriga	77	Minst 70
KoM. Bestyrkt utdrag ur primärkartan ska levereras inom 3 veckor	100%	100%
KoM. Nybyggnadskartorna ska levereras inom 4 veckor	100%	100%
Miljö. Handläggning av klagomålsärenden inom miljö- och hälsoskydd ska påbörjas inom två veckor	98%	90 %
Miljö. Nöjd kundindex (NKI) Livsmedel, företag	87	Minst 80
Miljö. Nöjd kundindex (NKI) Miljöbalken, företag	77	Minst 70
Miljö. Nöjd kundindex (NKI) Miljöbalken, övriga	71	Minst 70
Plan. Beslut om planbesked ska fattas inom 4 månader, efter komplett ansökan	100%	100%
Aktivitet		
Se text		

NKI-gradering: 49 eller lägre: Mycket lågt, 50 till 61: Lågt, 62 till 69: Godkänt, 70 till 79: Högt, 80 eller högre: Mycket högt.

God service och hög tillgänglighet ska fortsättningsvis uppnås via telefonrådgivning, bygglovsmottagning på kontaktcenter samt genom att vid behov erbjuda enskilda besökstid med handläggare.

Det systematiska förbättringsarbetet fortsätter att bedrivas på både bygglovs- och miljöavdelningen. Fokus är på att hitta möjliga förbättringar, och genomföra dessa, bland annat för att förbättra upplevelsen av myndighetsservicen. Nya e-tjänster ska utredas inom både miljöområdet och bygglovsområdet. Övriga digitaliserings- och systemåtgärder med till exempel införandet av nytt handläggningssystem Nova för bygg har bäring på effektivitet och kundservice på sikt.

Resultatet från nöjd kundindex (NKI) inom bygg analyseras halvårsvis för att utvärdera invånarnas syn på verksamheten och hitta förbättringsområden. Arbetet med att förbättra och förtydliga informationen på hemsidan pågår kontinuerligt. Fortsatt arbete för att förbättrade rutiner och utvecklade samarbetsformer med övriga avdelningar och förvaltningar är ytterligare exempel på insatser planeras fortgå.

VERKSAMHETSPLAN

På miljöavdelningen sker ärendeutdelning löpande av medarbetarna själva inom ämnesområdena livsmedelskontroll, hälsoskydd och miljöskydd. Detta arbetssätt har ökat effektiviteten och det kommer fortgå under 2026. Vidare fortsätter samordningen med kontaktcenter, som svarar på många av de allmänna frågorna inom bygglov, livsmedelskontrollen och miljö- och hälsoskyddstillsynen. Miljöavdelningen uppdaterar frågor och svar (FAQ) som kontaktcenter använder sig av.

Inom verksamhetsområdet fysisk planering och detaljplanering finns en (1) tidsfrist för kommunens handläggning, begäran om planbesked. Enligt 5 kap. 4 § plan- och bygglagen (2010:900) ska en sådan begäran inte ta längre tid än fyra månader från det att kommunen bedömt ansökan komplett. Ingen sanktion finns för kommunen om tidsfristen inte klaras och kommunens beslut går inte att överklaga till domstol. Planbesked kan vara strategiskt betydelsefulla för kommunens utveckling och därför finns ingen delegation till planchefen oavsett om en efterföljande planprocess väntas bli handlagt med standardförfarandet eller med det utökade förfarandet. Handläggningen ska normalt inte behöva omfatta utredning i någon större omfattning, men ärendet behöver ofta beredas genom dialog och förankring i kommunorganisationen innan nämnden kan fatta beslut. Tidsfristen kan därför vara utmanande att klara och då särskilt under sommarmånaderna. Om sökanden inte begär att tidsfristen ska följas kan en överensstämmelse träffas om att handläggningstiden får vara längre. Om en sådan överensstämmelse träffas så fattas ett beslut på delegation av planchefen enligt delegationsordningen 7.2.1. Indikatorn bedöms i ett sådant fall vara uppfylld även om handläggningen blir längre än fyra månader.

Stor valfrihet

Inga mål är kopplade till strategiområdet.

Hög attraktivitet

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har en god kompetensförsörjning och erbjuder en attraktiv arbetsplats för anställda

Värdet i kolumn ”Utgångsläge” är utfallet enligt delårsrapportering 2025.

Indikator	Utgångsläge	Mål
HME (hållbart medarbetarengagemang)*	75,9	> 70
Korttidssjukfrånvaro	2%	<3%
Personalomsättning (på egen begäran)	2,6%	<15%
Aktivitet	Mål	
Se text		

*HME är ett samlingsmått som sammanfattar frågor till medarbetarna rörande områdena motivation, ledarskap och styrning.

Medarbetarna och deras kunskap och engagemang är nämndens största tillgång. Omvänt är personalbrist och hög personalomsättning den största sårbarheten för verksamheten. Kompetensmålet är därför strategiskt och långsiktigt viktigt i nämndens budget. Arbetsmiljön är viktig för trivseln och för att motverka hög personalomsättning. En hög delaktighet i planering och arbete är nödvändig.

VERKSAMHETSPLAN

Relevant individuell kompetensutveckling ska fortsätta att erbjudas alla medarbetare utifrån dels individuella behov kopplat till arbetet, dels utifrån verksamhetens behov.

Introduktionsutbildningar ska genomföras av alla nyanställda och erbjudas befintliga medarbetare i kommunens digitala lärplattform.

Under 2026 ska fokus ligga på avdelningarnas grupputveckling, inte minst med tanke på så att två avdelningar har nya chefer. Utöver grupputvecklingsaktiviteter får avdelningarna ordna planeringsdagar och ordna studiebesök utifrån vad som passar verksamheten bäst.

Vissa aktiviteter planeras för hela kontoret bland annat en studieaktivitet till intressanta miljöobjekt och/eller byggnationer. Månadsvisa kontorsmöten för alla avdelningar ska fortsätta hållas där en avdelning i taget håller i informationen.

Uppföljning ska göras av överenskommelsen enligt konceptet ”medarbetarskap och ledarskap i samklang” som kommunen och förvaltningen arbetat med under ett par år.

Distansarbete ska fortsatt erbjudas medarbetarna enligt kommunens policy. Många upplever det som attraktivt för att kunna arbeta hemifrån en del av arbetstiden. Policyn är sedan 2025 förtydligad så att minst 60 procent av arbetstiden läggs på arbetsplatsen. Arbetets art och förutsättningar avgör alltid i vilken grad distansarbete är möjligt för olika arbetsfunktioner.

Hög effektivitet

Inga mål är kopplade till strategiområdet.

Hållbar utveckling

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har digitala detaljplaner från och med D1 och senare.

Värdet i kolumn ”Utgångsläge” är utfallet enligt delårsrapportering 2025.

Indikator	Utgångsläge	Mål
Antal detaljplaner i NGP*	31	25
Aktivitet		
Genomförande enligt projektplan		

*Nationella geodataplattformen

Målet innebär att miljö- och stadsbyggnadsnämnden ska digitalisera kommunens gällande detaljplaner som upprättats efter 1987 (då plan- och bygglagen inrättades), för att uppnå en enhetlig teknisk standard. Det görs genom att detaljplanekartor som är analoga eller digitala med äldre standard görs helt digitala enligt nu gällande föreskrifter. Målet omfattar 316 planer. Bakgrunden är Boverkets målbild om en digital samhällsbyggnadsprocess som innebär att all kommunal detaljplaneinformation behöver vara digital och enhetlig.

35 planer har levererats och finns nu åtkomliga för nedladdning.

VERKSAMHETSPLAN

Metoden för digitalisering behöver dokumenteras så arbetet kan utföras med jämn kvalitet. Erfarenheter från digitaliseringen av gällande planer kan ge erfarenheter kring de tekniska aspekterna som behöver återföras det vanliga planarbetet.

Projektet har inletts med en pilotstudie för digitalisering av detaljplaner som är representativa för att identifiera utmaningar för digitaliseringen. Pilotstudien ger svar på vilken detaljnivå och noggrannhet som är att eftersträva och hur digitalisering ska göras när plangränser och fastighetsgränser som förväntas sammanfalla inte gör det. Utifrån pilotstudien kan tidsuppskattning för målet om digitala detaljplaner förfinas.

Lantmäteriet har begränsat tillgången till arkiverade handlingar efter att brister i säkerheten och hantering av personuppgifter enligt dataskyddsförordningen (GDPR) inte kunnat garanteras genom tidigare e-tjänster. Den försämrade tillgängligheten av historiskt data har haft en negativ inverkan på projektet genom långa väntetider.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden beaktar grönytefaktor (GYF) i nya detaljplaner för att skapa attraktiva och mer hållbara miljöer

Indikator	Utgångsläge	Mål
Ingen indikator kopplad till målet.		
Aktivitet	Mål	
I tjänsteutlåtandet inför beslut om planuppdrag ska det framgå om GYF ska tas fram, eller inte.	100%	
GYF ska anges i tjänsteutlåtanden för relevanta beslut i planprocessen vid beslut om samråd och granskning.		

Grönytefaktor (GYF) är ett planeringsverktyg som mäter och säkerställer att gröna kvaliteter uppnås vid byggande. Verktöget beaktar biologisk mångfald, ekologiska och sociala värden, samt klimatanpassning på kvartersmark. Verktöget är inte relevant för de minsta planerna.

Det är ett verktyg för systematisk dialog mellan kommunen och byggaktörer om grönska inom kvartersmark, som till exempel bostadsmiljöer, kontor, skolor och förskolor.

Med GYF redovisas redan i ett tidigt skede andelen funktionella grönytor i förhållande till hårdgjorda ytor inom ett kvarter. Funktionella grönytor är exempelvis genomsläppliga ytor och ytor som täcks av träd, gräsmattor eller gröna tak.

Att kommunen använder GYF är förankrat i av kommunfullmäktige antagna styrdokument (Miljö- och klimatprogram och i Översiktsplan).

Något målvärde för minsta GYF i ett projekt föreslås inte då varje planprojekt har helt olika förutsättningar. Nyckeltalet för målet föreslås vara relaterat till att verktöget ska användas där det är relevant. Målvärde för hur många detaljplaner där GYF ska tas fram kan inte sättas.

I tjänsteutlåtandet för beslut om planuppdrag ska det framgå ifall GYF ska tas fram, eller inte. I de fall GYF ska tas fram bör detta göras redan till samrådsförslaget. Underlaget biläggs ärendet inför beslut om samråd och GYF ska framgå av tjänsteutlåtandet.

Budget

Avsnittet redogör nämndens budget som fastställts i kommunens budget.

Miljö- och stadsbyggnadsnämndens driftsbudget år 2026 uppgår till 31,3 miljoner kronor (netto). Nämndens nettokostnader ökar med 0,3 miljoner kronor jämfört med budget 2025. Nettokostnadsökningen 2026 beror på att nämndens budgetram för 2025 är uppräknad med endast en procent som kompensation för pris- och löneökningar.

Inom ramen på 31,3 miljoner kronor ryms prisökningar om 2,1 procent och löneökningar om 3 procent. Driftinvesteringsbudgeten 2026 ligger på 0,5 miljoner kronor och används bland annat till att utveckla och förbättra e-tjänster, kartsystem, databaser samt till automatiseringar och digitaliseringsåtgärder.

Intäktsbudgeten omfattar de årliga förändringarna av prisindex (PKV) och milliprisbasbelopp som taxorna medger. En översyn av taxorna och timpriser har gjorts 2025, nya taxor kommer gälla från 2026. Nämndens intäkter är mycket osäkra, framför allt med hänvisning till lagändringar inom plan- och bygglagen. Se utförligare text under rubriken risker.

År 2026 är cirka 72 procent av nämndens budgeterade kostnader personal och 17 procent overhead (hyra och kommungemensamma kostnader). Övriga större kostnadsposter är 0,6 miljoner kronor avsedda för miljöövervakning (luft) och 0,5 miljoner kronor avsedda för kostnader som tidigare år har hanterats inom investeringsbudgeten. Detta ger inte så stort utrymme för kostnadsbesparingar. De främsta åtgärderna som görs är att inte ta in ersättare vid föräldraledigheter och inte tillsätta vakanta tjänster. Det är svårt att rekrytera personal inom nämndens kompetensområden och det är av största vikt att behålla personalstyrkan även under viss period av konjunkturedgång.

(mnkr)	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Nettokostnader	-31,2	-31,0	-31,3	-32,2	-31,9
Förändring		0,2	-0,3	-0,9	0,3
Förändring i %		-1%	1%	3%	-1%

Verksamhetens driftkostnader

Ansvar	Budget 2025	Budget 2026
Nämnd	-1,3	-1,2
Stab	-7,9	-7,6
Bygglov	-6,0	-6,2
Plan	-3,5	-3,5
Kart och mät	-4,4	-4,6
Livsmedel	0,0	0,0
Miljö- och hälsoskydd	-7,9	-8,2
Summa	-31,0	-31,3

VERKSAMHETSPLAN

Nämnd

Baserat på utfallet de senaste åren är nettobudgeten sänkt något. Budgeten består främst av kostnader för arvoden och sammanträden.

Stab

Verksamhetens nettoram minskar mellan 2025 och 2026. Av kontorets budgetreserv som skapades 2025, genom föräldraledig personal, finns inget kvar 2026. Stabens budget består främst av kostnader för löner och overhead, men även it-kostnader, medlemsavgifter i förbund samt juridiska tjänster för hela nämnden.

Bygglov

Verksamhetens nettoram ökar mellan 2025 och 2026. Intäkterna är mycket svårbedömda på grund av ändring i plan- och bygglagen med ökad bygglovsbefrielse inom vissa områden. I budgeten ingår inte eventuellt minskade intäkter med anledning av ny lagstiftning. Konjunkturen och större sanktionsavgifter kan även komma att påverka. Verksamhetens kostnader består främst av personal, overhead och it-kostnader.

Plan

Verksamhetens nettoram är oförändrad mellan 2025 och 2026. Det finns en stor osäkerhet kring intäkterna då en aktiv handläggning förutsätter både att exploatören är aktiv och levererar efterfrågat planeringsunderlag och att de beslut som krävs tas i olika instanser. Störst påverkan på intäkternas storlek har taxan genom avgiften per arbetad timme. Kommunfullmäktige har antagit en ny timtaxa som gäller från 2026 (KS 2025/0216). Verksamhetens kostnader består främst av personal, overhead och it-kostnader. De kostnader som hänförs till detaljplaneprojekt vidarefaktureras till kund enligt upprättade avtal.

Kart och mät

Verksamhetens nettoram ökar mellan 2025 och 2026. Även här finns en stor osäkerhet kring intäkterna med anledning av ny plan- och bygglag. Verksamhetens kostnader ökar, främst beroende på att föräldraledig personal är tillbaka i tjänst.

Livsmedel

Verksamheten ska vara helt intäktsfinansierad enligt krav från livsmedelsverket och länsstyrelsen i Stockholms län.

I budgetberäkningarna för livsmedelskontrollen finns en osäkerhet då verksamheter vid god efterlevnad ska få färre kontroller, utifrån ny riskklassningsmodell. Dessutom kan fler verksamheter som till exempel förskolor, skolor och restauranger läggas ner. Nya verksamheter kan även tillkomma. Budgetberäkningarna är baserade på att ny föreslagen timavgift för 2026 antas i kommunfullmäktige (KS 2025/0236) och att en ordinarie kontroll bidrar till intäkter baserad på fyra timmars nedlagd tid. Efterhandsdebiteringen i sig medför att det både kan bli fråga om längre och kortare tid för kontrollen och dess för- och efterarbete, det vill säga kontrollavgiften kommer att variera från fall till fall.

Verksamhetens kostnader består främst av personal, overhead och it-kostnader.

VERKSAMHETSPLAN

Miljö- och hälsoskydd

Verksamhetens nettoram ökar mellan 2025 och 2026. Avseende verksamhetens intäkter bedöms antalet ansökningar om värmepump (bergvärme) ha stagnerat och minskat på grund av att skolor och förskolor läggs ner på grund av lågt elev- och förskolebarnantal. Även hälsoskyddsverksamheter, som till exempel yrkeshygieniska verksamheter, har lagts ner på grund av konjunkturläget. Budgetberäkningarna är baserade på ny taxa för tillsyn enligt miljöbalken (KS 2025/0217).

Verksamhetens kostnader består främst av personal, overhead och it-kostnader samt kostnader för luftövervakning.

Investeringar

Avsnittet redogör för nämndens investeringar.

Investering	Budget 2026
Inventarier	0,1
Bullermätare hälsoskydd	0,2
Summa totalt investeringar	0,3

Nämnden har en årlig ospecificerad post för inventarier på 0,1 miljoner kronor. Bullermätare är inköpt 2025, denna post stryks 2026.

Risker

Avsnittet redogör för risker av väsentlig karaktär fördelat på ekonomiska risker, risker för verksamhet och omvärldsrisker. Riskerna beskrivs utifrån vilken sannolikhet och de konsekvenser riskerna kan ha om de inträffar under verksamhetsåret. Vid ekonomisk risk anges ett spann i miljoner kronor.

Ekonomiska risker

Nytt regelverk plan- och bygglagen påverkar intäkterna

Riksdagen beslutade den 22 oktober 2025 om ändring av plan- och bygglagen (PBL) vilket innebär väsentliga ändringar redan från den 1 december 2025. Förändringarna innebär en rad lättnader för sökande att utföra olika åtgärder utan lov eller anmälan. Förslaget innebär också skärpning av lovplikten för åtgärder gällande fastigheter eller områden som är särskilt kulturmiljövärdefulla. Därutöver innehåller regelverket många andra lagförändringar.

Det är mycket svårt att bedöma i vilken utsträckning lättnader kommer att gälla för fastighetsägare i kommunen. Danderyd har stora kulturmiljöområden och många fastigheter/byggnader som bedömts vara särskilt kulturmiljöhistoriskt värdefulla. En mycket trolig konsekvens av det ändrade regelverket är att antalet ärenden för till exempel ansökningar och anmälningar för mindre åtgärder tydligt minskar och tillsynsärenden i efterhand, ökar. Därmed är det också troligt att inkomsterna minskar från anmälan och ansökningar och ökar vad gäller intäkter från sanktionsavgifter. Även kartintäkter bedöms minska som en följd av att kartor som underlag för ansökningar/anmälningar inte behövs i samma utsträckning.

Många av lagförslagen kommer inte att vara aktuella för särskilt kulturmiljövärdefulla fastigheter/byggnader eller för fastigheter inom sådana områden. Dessa framgår av kulturmiljöhandboken som används som underlag för bedömning av ärendena. Det innebär att genomslaget av lagstiftningen troligen blir mindre för Danderyds kommun än för de flesta andra kommuner. Trots det kommer förändringarna att påverka det totala antalet ärenden och kontorets arbetssätt, liksom medföra ett ökat behov av information och vägledning.

Lagförändringarna bedöms innebära ett bortfall på minst 0,5 miljoner kronor under 2026 för bygglov/anmälan och ytterligare 0,5 miljoner kronor för minskade intäkter för kartunderlag.

En stor risk på sikt för kart- och mätverksamheten är att kartajourhållningen påverkas och måste upprätthållas på annat sätt än i samband med beställning av kartunderlag. Ett annat sätt som kostar tid/personal och som inte ger intäkter. Idag sker ajourhållningen av kommunens primärkarta löpande, till exempel genom de inmätningar som görs vid beställning av bestyrkta kartor. Ajourhållning av primärkartan är en kommunal skyldighet enligt PBL 12 kap 4§ och nämnden behöver kompenseras för intäktsbortfallet för att uppgiften ska kunna fullgöras.

Betänkandet ”Bättre förutsättningar för klimatanpassning” (SOU 2025:51).

Betänkandet innehåller bland annat förslag om att kommunerna ska ändra eller upphäva detaljplaner som medför stora risker. Om förslaget omsätts i ny lag är det troligt att det kommer generera kostnader för kommunen för att driva planprocess eftersom extern finansiering normalt förutsätter att en nytta skapas för fastighetsägaren. Hur dessa eventuella framtida kostnader fördelas mellan olika nämnder behöver bestämmas om lagstiftningsprocessen fortgår.

Konjunkturens påverkan på intäkterna

Lågkonjunkturen har påverkat så att fler verksamhetsutövare, som får tillsyn enligt miljöbalken respektive kontroll enligt livsmedelslagstiftningen, lagt ned sin verksamhet under de senaste åren vilket har påverkat intäkterna.

Vidare har bygglovs- och kart/mätområdet påverkats av den hittillsvarande lågkonjunkturen och det är fortsatt risk för färre ärenden att handlägga och därmed lägre intäkter och särskild med hänsyn till den nya PBL och ökade antal bygglovsbefriade lov- och anmälningsplikten.

Generellt har en större försiktighet och kostnadsmedvetenhet hos fastighetsutvecklare kunnat observeras under de senaste åren. Den osäkerhet som finns i samhället kring oförutsägbarheten i den globala och nationella ekonomin har påverkat samhällsutvecklingens aktörer i stor omfattning.

Flera verksamhetsutövare, som får tillsyn enligt miljöbalken respektive kontroll enligt livsmedelslagstiftningen, har lagt ned sin verksamhet vilket påverkar intäkterna. Vidare har bygglovs- och kart/mätområdet påverkats av lågkonjunkturen och det är fortsatt risk för färre ärenden att handlägga och därmed lägre intäkter.

Demografins påverkan på intäkterna

Det låga barnafödandet i Sverige kan leda till att mer än var tionde förskola behöver läggas ned inom tre år bedömer Sveriges kommuner och regioner (SKR). Detta innebär även att färre skolor behövs inom fem-sex år. Denna trend ses även i Danderyd. Under 2024–2025 har fem förskolor lagts ned, vilket minskar intäkter för såväl hälsoskyddstillsynen som livsmedelskontrollen. En skola har lagts ned. Kommunen har en åldrande befolkning och

under 2025-2026 startar två nya boenden, varav ett är det kommunala korttidsboendet Idun. En sådan verksamhet har såväl hälsoskyddstillsyn som livsmedelskontroll. Tillsynsbehovet utifrån gällande taxa är högre för förskola och skola än för korttidsboende.

Osäkerheter angående sanktionsavgifter

Vid överträdelser av plan- och bygglagen (PBL) fattar miljö- och stadsbyggnadsnämnden beslut om sanktionsavgifter med stöd av PBL och av plan- och byggförordningen (PBF). Det råder ett strikt ansvar för byggsanktionsavgifter och de ska tas ut även om överträdelser inte skett uppsåtligt eller av oaktsamhet. Avgifterna kan sättas ned till hälften eller en fjärdedel om till exempel avgiften inte står i proportion till den överträdelse som begåtts. Rättspraxis är inte säkerställd och prövningen av ärenden i överinstanser drar ut på tiden vilket gör att det är mycket svårt att prognostisera intäkter inom området.

Risker för verksamhet

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjningen är alltid en kritisk risk för miljö- och stadsbyggnadsnämnden som verkar inom samhällsbyggnadssektorn i Stockholms län. Under pågående lågkonjunktur är personalomsättningen och risken dock lägre.

Det är angeläget att fortsätta arbeta för att vara en attraktiv arbetsplats och det är viktigt att behålla personalstyrkan även under en konjunkturnedgång. Detta för att det är allmänt svårt att rekrytera och det råder normalt stor konkurrens om medarbetarna. Vid underbemanning, vakanser och personalavgångar ökar stressen i befintlig personals arbetsmiljö och handläggnings- och leveranstider påverkas. Om nyckelpersoner slutar är risken stor att erfarenheter, kompetens och effektivitet förloras.

Omvärldsrisker

Klimatanpassning

Klimapassningsutredningen 2025 har lämnat ett betänkande (SOU 2025:51) med förslag till ändringar i flera olika lagar, bland annat plan- och bygglagen (2010:900). Förslaget innebär bland annat att kommunen har en skyldighet att upphäva detaljplaner vars genomförandetid gått ut och som ännu inte är genomförda om genomförandet av planen skulle innebära en betydande risk för skada till följd av klimatrelaterade översvämningar, ras, skred eller erosion.

Utredningen har haft i uppdrag att analysera och vid behov föreslå ny eller anpassad lagstiftning för att effektiva klimatanpassningsåtgärder ska kunna genomföras. Utredningen har även haft i uppdrag att identifiera möjliga finansieringsmodeller för att långsiktigt fördela kostnaderna mellan de aktörer som drar nytta av en klimatanpassningsåtgärd.

Utredningen lämnar elva förslag till förändringar i befintlig lagstiftning som skapar bättre förutsättningar för genomförandet av klimatanpassningsåtgärder. Med det avses i första hand sådana åtgärder som tar mark i anspråk för att skydda byggnader eller annan egendom mot skador från naturhändelser. Det kan exempelvis handla om att anlägga vallar eller diken, men också om att schakta bort instabil mark.

Utredningen föreslår också att staten bör ta på sig ansvaret för att etablera skydd mot översvämningar från havet längs vissa kuststräckor och lämnar förslag på en process för detta.

VERKSAMHETSPLAN

Utredningen lämnar vidare förslag på en ny lag som gör det möjligt för en kommun att ta ut en del av kostnaderna för en klimatanpassningsåtgärd som kommunen genomför av fastighetsägare, vars fastigheter skyddas av åtgärden.

Ett förstärkt förstatligande av livsmedelskontrollen

Till den 6 oktober 2025 pågår en remiss på betänkandet En ny kontrollorganisation i livsmedelskedjan – för ökad effektivitet, likvärdighet och konkurrenskraft (SOU 2025:64). Synpunkterna kommer att sammanställas och regeringen tar ställning till förslaget. Om förslaget går vidare författas en lagrådsremiss och senare en proposition.

Utredningen föreslår en samlad myndighet för hela livsmedelskedjan. I syfte att uppnå en mer enhetlig och likvärdig kontroll föreslås att den offentliga kontrollen ska centraliseras till Livsmedelsverket och kontrollområdet foder och animaliska biprodukter centraliseras till Jordbruksverket. Huvuddelen av förslagen föreslås träda i kraft 1 januari 2028. Realiseras förslaget försvinner livsmedelskontrollen från nämndens ansvarsområde 2028. Detta berör en heltidstjänst på miljöavdelningen.

En reformering av avfallslagstiftningen

I promemorian Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi (KN 2024/02249) föreslås ändringar för att stärka och effektivisera tillsynen inom avfallsområdet. Bland annat föreslås ett ökat förstärkt förstatligande av tillsynen. Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

Träder förslagen i kraft kommer nämndens tillsyn av avfallstransportörer, avfallstillsynen gentemot kommunen som huvudman, som bland annat innefattar tillsynen av kommunala återvinningsstationer, att upphöra från och med 2026. Denna tillsyn föreslås i stället utföras av länsstyrelsen. Detta berör tillsyn inom miljöskydd som också får lägre intäkter.

Ny lagstiftning inom miljörätten

I utredningen En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess (SOU 2024:98) föreslås ändringar i anmälnings- och tillståndsprövningsprocessen inom miljörätten till januari 2028. Generellt innebär förslaget att fler frågor behöver hanteras i tillsynen snarare än regleras i tillståndet. Kommunen har enbart en tillståndspliktig verksamhet och få anmälningspliktiga verksamheter. För kommuner med många tillståndspliktiga verksamheter torde denna ändring medföra ett behov av ökad tillsyn. Nya prövningsnivåer föreslås, vilket kommer förutsätta ändringar av de kommunala taxorna. Blir det i sådant fall ett ikraftträdande 2028 behöver miljötillsynstaxan ändras till januari 2028 vilket kommer att bevakas.

Utredningen En skärpt miljöstraffrätt och ett effektivt sanktionssystem (SOU 2025:14) har haft som syfte att se över det miljörättsliga sanktionssystemet och hur bekämpningen av miljöbrottslighet kan stärkas. Utredningen föreslår en rad åtgärder som att höja straffskalan för miljöbrott och överträdelser samt renodla miljöstraffrätten. En ny miljöstrafflag som ersätter 29 kap. miljöbalken föreslås. Avgiftsnivåerna, i fråga om miljöstraffsavgifter, ska ses över. Blir detta realiserat i miljörätten kan det krävas mer tid för handläggning av sanktionsavgifter. Lagändringarna föreslås träda i kraft 1 juli 2026. Inga särskilda anpassningar har gjorts i budgetberäkningarna utifrån lagförslaget men utfallet får utredas vidare till nästa budgetprocess.

Efterhandsdebitering inom miljöbalkstillsynen

VERKSAMHETSPLAN

Sveriges kommuner och regioners (SKRs) bedömning är att kommunerna bör övergå till efterhandsdebitering inom miljö- och hälsoskyddstillsynen. Det bedöms att ett sådant avgiftssystem skulle medföra ett betydande intäktsbortfall, vilket torde föranleda effektivisering av arbetssätt och personal. Det finns ännu inte uppgift om lagändringsförslag kring detta, såsom för livsmedelskontrollen.

Nedklassning av livsmedelsverksamheter och minskad tid för livsmedelskontroller

Inom ramen för ny riskklassningsmodell från Livsmedelsverket klassas kontrollfrekvensen ned vid god efterlevnad. Kontoret har även sett en trend av nedklassningar av kontrollfrekvens efter att nya riskklassningsbedömningar görs i samband med livsmedelskontroller. Fortsätter denna trend minskar intäkterna ytterligare.

Beredskap

Utifrån omvärldsläget finns risk för störningshändelser, kris och till och med krig. Detta medför behov av ökad beredskap inom organisationen. För nämnden gäller det i synnerhet inom livsmedelskontrollen samt inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Risker för former av IT-sabotage ökar och området är en sårbarhet för miljö- och stadsbyggnadskontoret som är mycket beroende av sina IT-system.